

і вчинене необхідно кваліфікувати з посиланням на відповідну частину ст. 27 КК. Для співучасті характерний двосторонній суб'єктивний зв'язок – мінімальна взаємопоінформованість у вчиненні конкретного перешкодження (мінімум два суб'єкти злочину, суб'єктивна та об'єктивна спільність). Співучасть може проявитися, наприклад, у тому, що підбурювач (ч. 4 ст. 27 КК) схилив конкретну особу (осіб) до блокування шляхів, якими пересувалися військові частини, або пособник (ч. 5 ст. 27 КК) надавав конкретним особам за їх зверненням поради та вказівки при такому блокуванні. Якщо ж певна особа схилила конкретного військовозобов'язаного до ухилення від призову (обліку) або конкретного військовослужбовця до невиконання наказу чи непокори, а так само надавала вказівки чи поради для цього, то відповідальність має наставати за статтями 335–337, 402 або 403 КК з посиланням на відповідну частину ст. 27 КК.

Царьова Ірина Валеріївна
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІА-ТЕРОРИЗМ У КОНТЕКСТІ ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Розроблений і підготовлений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України новий проект Указу Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України», «Стратегія національної безпеки України», затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287, Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про невідкладні заходи із забезпечення державної безпеки», що введено в дію Указом Президента від 14 листопада 2014 р. № 880, та значна кількість інших нормативно-правових актів містять основоположні фундаментальні засадничі принципи боротьби з інформаційними загрозами, які в сукупності дають цілісну картину векторного впливу на інформаційне середовище. Та в жодному нормативно-правовому акті не визначено поняття медіа-тероризму як загрози національній безпеці України [1, с. 112].

Дослідження означеної проблематики здійснювалося в роботах Д. Белла, Ж. Бодрійара, М. Кастельса, К. Поппера. Серед українських дослідників, які приділяли увагу проблемам тероризму, інформаційного тероризму, розробки та застосування заходів протидії тероризму, слід назвати В. Ліпкана, Г. Почепцова, І. Рижова, Ю. Максименка, М. Зубок, А. Форос.

Мета наукової розвідки – розкрити сутність феномена *медіа-тероризм* як

різновиду інформаційного тероризму.

Сучасний медіа-простір, що оперує, трансформує та дозує інформацію, став головним інструментарієм впливу суспільства. Для підвищення ефективної стратегії здійснення терористичних актів використовуються найсучасніші інформаційні технології, які допомагають маніпулювати публікою.

Необхідно зазначити, що специфічним різновидом інформаційно-психологічного тероризму (інтелектуального) є медіа-тероризм. У випадку медіа-тероризму йдеться про різновид інформаційного тероризму, що є зловживанням інформаційними системами, мережами та їхніми компонентами для здійснення терористичних дій та акцій. Засобами здійснення медіа-тероризму є друковані ЗМІ, мережі ефірних й кабельних мас-медіа, Інтернет, електронна пошта, спам тощо.

Сучасні дослідники акцентують увагу на феномені використання медіа-інструментів терористичними угрупованнями. Звідси постає і визначення поняття «медіа-тероризм» – це залякування цільової аудиторії окремими терористичними організаціями з метою реалізації політичних, соціальних та інших цілей шляхом викликання та поширення в інформаційному просторі інформації, що провокує у глядача почуття страху та панічних станів [3].

У сучасному тероризмі залякування вже стає не тільки методом, а й метою терористів: шляхом впливу на людський фактор підірвати стійкість систем національної безпеки, зокрема через відмову країн від своїх фундаментальних демократичних цінностей. При цьому можуть ставитися такі завдання: з одного боку, паралізувати волю людей, внести дезорганізацію, зруйнувати соціальний мир, а з іншого – продемонструвати свою психологічну перевагу, підірвати довіру громадян до органів влади через нібито їх неспроможність ефективно протистояти терористам. Існує чимало переконливих доказів того, що організаторам теракту в московському концертному залі під час мюзиклу «Норд-Ост» насамперед була потрібна увага телебачення з можливостями його концентрованого одночасного масового впливу на аудиторію. І це доводить, що терористична акція складається з двох основних компонентів: силового та інформаційного, до якого сучасний тероризм виявляє особливу увагу. Масштаб і обсяги використання в терористичних акціях сучасних засобів масової інформації з їхніми можливостями маніпулювання громадською думкою дають підстави говорити про існування так званого медіа-тероризму.

Медіа-тероризм являє собою особливий вид терористичної діяльності, що виділений за критерієм використання інструментів (засобів) досягнення терористами власних цілей [2]. Під впливом медіа-тероризму індивід не здатен самостійно орієнтуватися в необмеженому інформаційному просторі доступних даних, тому що мас-медіа представлені сьогодні у вигляді інструментів для конструювання недостовірної реальності. Завданням цієї реальності є не відтворення та поширення достовірної інформації, а підкорення особистості невластивим їй судженням. Таким чином, сьогодні не можна говорити про перехід кількості інформації в її якість. Особливо це стосується ЗМІ та

мережі Інтернет, так як вони виступають об'єктом політичного впливу, який має на меті викривити реальний стан речей.

Дослідник медіа-тероризму Д. Прошин називає ці процеси «м'якими методами» [1, с. 113] тероризму, коли завдяки медійному впливу відбувається своєрідне звикання та поступова легітимізація діяльності терористичних об'єднань. З іншого боку, медіадослідники говорять про те, що медіа – це відображення стану суспільства, і вони виконують його потреби, а глобальні руйнації, закладені в самому соціумі, згодом реалізувалися й у реальному, й у віртуальному вимірі.

Можна стверджувати, що медіа-тероризм – це не стільки зброя масового ураження, скільки зброя ураження масової, у тому числі й політичної, свідомості шляхом її деконсолідації, деформації, роз'єднання. Безумовно, терористичні організації одержують широку увагу засобів масової інформації, які стають заручниками та співучасниками злочинців, адже фактично своїми діями реалізують фінальну частину терористичного сценарію. Але не лише терористи створюють акти медіажорстокості. У гонитві за сенсаційністю та видовищністю до таких методів удаються ЗМІ. Надмірна емоційність, намагання переконати аудиторію деталями жорстоких дій, насильства лише допомагає творенню «атракціону трагедій».

У перспективах подальшого дослідження слід звернути увагу на аналіз проявів медіа-тероризму, їх типологію медіа-терористичної діяльності.

---

1. Банк Р. О. Інформаційний тероризм як загроза національній безпеці України : теоретико-правовий аспект / Р. О. Банк // Інформація і право. – 2016. – № 1 (16). – С. 110–116.

2. Герасименко К. С. Сучасні ознаки загроз «інформаційного тероризму» / К. С. Герасименко Електронний ресурс. – Режим доступу : [file:///C:/Users/User/Downloads/FP_index.htm_2009_3_26%20\(12\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/FP_index.htm_2009_3_26%20(12).pdf)

3. Downing John. Radical media: rebellious communication and social movements / J. Downing. – Thousand Oaks, Calif. : Sage, 2001. – 425 p.